

MUNI
FSS

**ENSn4446: Kvantitativní výzkum
v environmentalistice**

Volba cílové skupiny a výběrového vzorku

Tomáš Doseděl – dosedel@fss.muni.cz

Jednotka analýzy

- Jednotlivec**
- Pár**
- Rodina**
- Rodiče respondentů**
- Domácnost**
- Dům**
- Úřad / Instituce / Firma**
- Město / Kraj / Stát**

Jednotka analýzy a základní populace

- Kdo může poskytnout relevantní informace?
- Co konkrétně zkoumáme, koho se to týká?
- Jednotku analýzy definujeme podle zaměření výzkumu**

- Zajímají nás informace o všech základních jednotkách?
- Jak specifikujeme ty, které nás zajímají?
- (jen muži, jen lidé s dětmi, jen určité věkové skupiny, jen obyvatelé určitého území, jen lidé s určitým povoláním...)
- Základní populaci definujeme jednak podle zaměření výzkumu, ale také podle praktické dosažitelnosti**

Statistické usuzování

Můžeme prozkoumat celou populaci?

NĚKDY ANO (census) × NĚKDY NE (výběrové šetření)

Statistické usuzování

Můžeme prozkoumat celou populaci?

NĚKDY ANO (census) × NĚKDY NE (výběrové šetření)

U výběrového šetření vybereme výběr(ový vzorek)

Ten prozkoumáme

A předpokládáme, že zjištění z **výběrového vzorku** platí pro celou **základní populaci**

Z charakteristik výběrového vzorku USUZUJEME na charakteristiky základní populace

Výběrový vzorek

Musí splňovat dvě hlavní vlastnosti:

- Být dostatečně velký (cca 30 případů na jednu kategorii)
- Dobře reprezentovat základní populaci

Výběrový vzorek

Musí splňovat dvě hlavní vlastnosti:

- Být dostatečně velký (cca 30 případů na jednu kategorii)
pohlaví (2 kategorie)   vzdělání (4 kategorie)   pohlaví+vzdělání (8 kategorií)
- Dobře reprezentovat základní populaci

Výběrový vzorek

Musí splňovat dvě hlavní vlastnosti:

Být dostatečně velký (cca 20–30 případů na jednu kategorii)
pohlaví (2 kategorie)   vzdělání (4 kategorie)   pohlaví+vzdělání (8 kategorií)

Dobře reprezentovat základní populaci

používají se různé metody výběru

pravděpodobnostní výběry – každá výzkumná jednotka má stejnou pravděpodobnost, že bude vybrána do vzorku

nepravděpodobnostní výběry – pravděpodobnost výběru výzkumných jednotek není stejná

Nepravděpodobnostní výběry

- **Tazatel na rohu (Facebook):** anketa, kdo jde zrovna kolem
- **Výběr podle úsudku:** výzkumník osloví konkrétní výzkumné jednotky, u kterých si myslí, že by mohly přispět k výzkumu
- **Sněhová koule:** znám jednoho informanta, který mi dá seznam svých známých. Ospravedlnitelné v extrémně těžko dostupných populacích

- **Kvótní výběr:** snažíme se naplnit vybrané kvóty (charakteristiky) základní populace, např. podíl mužů a žen, zastoupení jednotlivých vzdělanostních skupin. V praxi akceptovatelné minimum

Pravděpodobnostní výběr

- **Prostý náhodný výběr:** seznam všech výzkumných jednotek, losování
- **Systematický výběr:** seznam respondentů, vylosuju číslo 1. a pak pokračuju po určitých krocích (např. беру 7., 14., 21., 28., ...). Dobře použitelné při sekundární analýze materiálu (noviny) nebo při výběru domů v rámci města
- **Stratifikovaný výběr:** rozdělíme základní populaci do skupin (školní třídy) a bereme prostý náhodný výběr z každé skupiny

Vícekový náhodný výběr

- **Definujeme si dílčí výběrové kroky:** např. kraj, město, škola, třída
- **Kombinujeme různé druhy výběrů:** u krajů, měst i škol ve městech máme přesný seznam, můžeme použít prostý náhodný výběr. V rámci škol použijeme kvótní výběr pro výběr konkrétních tříd. V rámci tříd už volíme např. census

Praktické tipy

- Pravděpodobnostní výběr je těžko realizovatelný (i v profi šetření)
- Často stačí trochu upravit definici základní populace a můžeme udělat census
- Jako naprosté minimum se snažit o kvótní výběr nebo vícekrokový výběr
- (není to tak těžké!)
- Konstrukce vzorku i jeho velikost jsou velmi důležité, protože jinak ze statistických analýz nic kloudného nevyjde
- garbage in, garbage out

Příště:

JASP nebo SPSS?